NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VIII. Kraków, czwartek 19 marca 1925 Nr. 35

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i a[illegible] ...kowej 7.
Nr. telefonu 279. — [illegible] ...r. 141.123

Wszelkie komuni[illegible] do administracyi.
Komunikaty [illegible] ...d uwzględnione.
Rękopisów redakcya [illegible] Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny [illegible] ...d 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 13·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·60, „ „ 21·00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Niebezpieczne zakusy „Lewiatana"

Kraków, 18 marca.

(sn) Od niejakiego czasu przybrała znacznie na sile kampania, prowadzona przez organizacye przemysłowców w obronie ich interesów zawodowych. Postulaty przemysłowców wysuwane zarówno w prasie jak i na konferencyach z czynikami rządowymi, idą w wielu kierunkach, bo zmierzają one do ulg podatkowych, ułatwień kredytowych, reformy ustawodastwa socyalnego — w szczególności czasu pracy, a także do zmiany dotychczasowej polityki rządowej w dziedzinie regulowania cen. Ten ostatni problem zasługuje na szczególną uwagę, bo dotyka on bezpośrednio interesów najszerszych warstw społeczeństwa a organizacye przemysłowców właśnie do niego zdają się przykładać największą wagę, jak o tem świadczy przebieg ostatniego posiedzenia Rady Handlowo-Przemysłowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Naogół społeczeństwo nasze nie zdaje sobie sprawy z tego, że pomimo zniesienia cen maksymalnych rząd posiada w swem ręku szereg środków, pozwalających mu wpłynąć na poziom cen, z których to środków istotnie w pewnej mierze korzystał. Najważniejszym z nich jest odpowiednia polityka celna, w szczególności prawo udzielenia ulg celnych oraz nakładania i podwyższania opłat wywozowych w granicach upoważnienia ustawowego.

Nie ulega wątpliwości, że zapomocą tych środków istotnie rząd przeciwdziałał do pewnego stopnia nadmiernemu wzrostowi drożyzny. Nie zapobiegł on wprawdzie ogromnemu podrożeniu żywności do wysokości przewyższającej ceny niemal we wszystkich innych krajach, natomiast w dziedzinie produktów przemysłowych stosowanie ulg celnych i umożliwiona przez to konkurencya zagranicy zapobiegła dalszej drożyźnie przynajmniej towarów codziennego i powszechnego użytku, jak obuwie, konfekcya itd.

Przeciw tej polityce celnej rządu występuje obecnie przemysł z całą swą siłą do walki. Reprezentant słynnego „Lewiatana", poseł Wierzbicki, zażądał niedwuznacznie na wspomnianem wyżej posiedzeniu Rady przemysłowo-handlowej wstrzymania się rządu od wszelkiej interwencyi w kierunku potanienia cen, wysuwając jako argument hasło, że przemysł chce nietylko istnieć, ale i zarabiać. Niewątpliwie hasło to jest zupełnie słuszne, bo nie można od nikogo żądać, aby prowadził fabrykę tylko po to, by do niej wciąż dokładać. Wątpliwem natomiast jest, czy istotnie położenie przemysłu — pomimo kryzysu — jest tak rozpaczliwe, że pracuje on z deficytem. Bardziej prawdopodobnem jest, że minione lata konjunktury inflacyjnej przyzwyczaiły przemysłowców do takiej kalkulacyi czystego zysku, że nie mogą oni przywyknąć do skromniejszej znacznie obecnej jego stopy. Ale przypuściwszy nawet, że skargi ich są w całości uzasadnione, to jednak pewnem jest, że droga, jaką obecnie obierają, jest zupełnie błędna. Żądają oni zniesienia ulg celnych a może nawet podwyższenia ceł, by usunąć zupełnie z rynków krajowych towar zagraniczny i spodziewają się uzyskać w ten sposób zupełną swobodę dyktowania cen. Zapominają jednak o tem, że to nie tylko konkurencya zagraniczna wstrzymuje nadmierną drożyznę towarów ale, że istnieje jeszcze inny czynnik, bez porównania silniejszy, który działa w tym samym kierunku, a jest nim ograniczona zdolność konsumpcyjna społeczeństwa. Ona to właśnie jest przecież głównym powodem obecnego zastoju gospodarczego. Jest rzeczą zupełnie jasną, że w obecnych warunkach, gdy dochody przeważającej większości społeczeństwa w najlepszym razie zaledwie dosięgają poziomu dochodów przedwojennych, a ceny towarów są conajmniej o połowę a z reguły dwukrotnie wyższe od przedwojennych, nie może być mowy o takiej żywości obrotów gospodarczych, jak przed wojną. Nawet co do towarów bezwzględnie potrzebnych (środki spożywcze itd.) większość społeczeństwa zadowolić się musi skromniejszą ich konsumpcyą niż przed wojną a cóż dopiero mówić o towarach, w mniejszym stopniu potrzebnych!

Rozumowanie przemysłowców jest zupełnie mylne. Z powodu małych obrotów i obniżonej stopy zysku dochody ich się zmniejszyły. Łudzą się oni, że podwyższenie cen zwiększy stopę zysku i powiększy te dochody a nie myślą o tem, że im wyższe ceny dyktować będą za swe produkty, tem mniejszy będzie ich zbyt, bo zdolność konsumpcyjna ludności przez to osłabnie. Jest to typowe rozumowanie jakiegoś zaśniedziałego prowincyonalisty, który zadowala się sprzedażą jednej sztuki towaru byle zarobił na niej 100 procent. Jeśli taki jest istotnie nastrój psychiczny naszego przemysłu, to nawet najtroskliwsza opieka rządu nie obroni go przed konkurencyą zagranicy, która hasło maksymalnego obrotu przy minimalnym zysku jednostkowym prowadza do granic możliwości.

Jak dotychczas są to przeważnie pia desideria organizacyj przemysłowców. Jeśli jednak porównamy z jednej strony potężne wpływy tych organizacyj, a z drugiej strony bierność i małe uświadomienie zagrożonych sfer społeczeństwa, to stwierdzić musimy, że istnieje poważne niebezpieczeństwo, iż rząd wkońcu ustąpi przed postulatami przemysłowców. O tem, że takie tendencye w łonie rządu rzeczywiście istnieją, świadczy artykuł wstępny w urzędowym organie Min. Przemysłu i Handlu, omawiający wzmiankowane posiedzenie Rady przemysłowo-handlowej, a stwierdzający daleko idącą zbieżność między programem gospodarczym organizacyj przemysłowców a zapatrywaniami — Ministerstwa Przemysłu i Handlu i to właśnie w omawianej przez nas dziedzinie polityki cen. Ministerstwo to nie jest wprawdzie w naszych obecnych warunkach zbyt miarodajną instancyą, ale arbitralne załatwienie tej sprawy przez instancyę wyższą nie jest wykluczone zwłaszcza, że byłoby to ustępstwo dla rządu najmniej kosztowne. Społeczeństwo samo powinno tedy wystąpić do walki z temi tendencyami, które grożą dalszym wzrostem drożyzny i zachwianiem równowagi z takim trudem osiągniętej. Udaremnienie tych zakusów leży zarówno w interesie handlu, któremu nowy wzrost drożyzny grozi dalszem zmniejszeniem obrotów, jak i w interesie wszystkich innych warstw społeczeństwa — z wyjątkiem garstki przemysłowców. Niezawodnie i oni mają prawo dążyć do poprawy swego bytu i do uwzględnienia swych słusznych postulatów, ale nie śmie się to stać kosztem całego społeczeństwa. Zamknięcie granic celnych byłoby zaś właśnie taką ofiarą dobra ogólnego dla interesów pojedyńczej grupy i to ofiarą — jakeśmy to wyżej zaznaczyli — zupełnie nie prowadzącą do celu.

Nie wolno wnosić zażaleń przeciw nadmiernym podatkom!

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Na mocy cyrkularza min. spraw wewn. wydanego w porozumieniu z min. skarbu, organa policyjne zwracają się do związków kupieckich z groźbą, że jeśli nie przestaną t. zw. „antypodatkowej" polityki przez zgłaszanie skarg na rzekomo nieprawidłowe pobieranie podatków, to nastąpi policyjne zamknięcie związków.

W związku z tem dziś komisarz rządu na m. Warszawę wezwał przedstawicieli drobnych kupców i zagroził im zamknięciem związków jeśli nie zaprzestaną skarg przeciw nakładaniu podatków.

Rozporządzenie to min. spraw wewn. wydane w porozumieniu z min. skarbu wywołało wielkie oburzenie w sferach kupieckich i będzie przedmiotem interpelacyi sejmowej.

Koncesye dla min. Thugutta

w celu umożliwienia mu współpracy w rządzie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Jeśli wczoraj sprawa dalszej współpracy min. Thugutta w gabinecie p. Grabskiego stała na martwym punkcie, to dziś można zaznaczyć pewną poprawę sytuacyi. Rada ministrów opracowała szereg wniosków, aby nakłonić min. Thugutta do pozostania w rządzie. I tak na wzór Komitetu ekonomicznego i Komitetu politycznego przy Radzie ministrów postanowiono ustanowić Komisyę dla spraw kresowych, na której czele stanąłby p. Thugutt jako wicepremier. W dalszym ciągu szereg spraw podległych kompetencyi min. spraw wewn. i rolnictwa zostałyby wydzielonych do rozporządzenia komitetu dla spraw kresowych.

Zarazem zapewniono min. Thugutta, że chwilowo niema mowy o powołaniu do rządu pos. St. Grabskiego, gdyż ani narodowa demokracya tej kandydatury nie wystawiła, ani też sam premier w rozmowie z p. Thuguttem o tej kandydaturze nie wspomniał. Jeśli zaś w przyszłości sprawa ta stałaby się aktualną, to wtedy możnaby mówić o żądaniu p. Thugutta w sprawie przywrócenia równowagi w gabinecie.

Na te wszystkie propozycye min. Thugutt nie dał odpowiedzi. Ostateczna decyzya zapadnie we czwartek.

* * *

Na skutek propozycyi postawionych min. Thuguttowi, kluby sejmowe ZLN. i Ch.D. odbyły dziś narady w czasie których zostały im powyższe propozycye oficyalnie zakomunikowane wraz z uwagą premiera Grabskiego. iż względy państwowe wymagają utrzymania min. Thugutta w rządzie.

Chaos w Wyzwoleniu

Groźba rozbicia stronnictwa. — Trzy wolne grupy na horyzoncie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Na terenie sejmowym zaszły wypadki, które usunęły w cień nawet sprawę dymisyi min. Thugutta. W Wyzwoleniu mianowicie wybuchły niesnaski, które grożą rozbiciem klubu.

Na kongresie Wyzwolenia, który obradował onegdaj, oświadczył pos. Rudziński: Byliśmy czyści jak łza. Przyjście klubu Dąbskiego rozbiło jedność i czystość stronnictwa. To oświadczenie pos. Rudzińskiego wywołało oburzenie w klubie. Dali temu wyraz posłowie Dąbski, Kościałkowski, Ledwoch, Dubrownik, Waleron, Ćwiakowski, Wrona, którzy wystąpili z prezydyum klubu parlamentarnego, nad to sen. Wysłouch i posłowie Waleron i Ledwoch nie przyjęli mandatów do zarządu głównego stronnictwa. Jeśli walka w dalszym ciągu będzie miała charakter tak namiętny jak dotąd, to klub może uledz rozbiciu na szereg grup, z których zarysowuje się obecnie grupa Dąbskiego, dążąca do połączenia się z grupą Bryla, grupą czysto chłopską i grupą Thuguttowców, którzy czekają tylko na odmowną odpowiedź p. Thugutta co do wzięcia udziału w rządzie, ażeby zaproponować mu kierownictwo.

Z Sejmu

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 17. 3 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmu przystąpiono do pierwszego czytania ustawy o stanie wyjątkowym.

Pos. Czapiński (PPS) ostro wystąpił przeciwko projektowi rządowemu ustawy i postawił wniosek o odrzucenie ustawy w pierwszem czytaniu.

Po przemówieniu pos. Chruckiego (Ukr.) i Balina (NP. Ch.) uchwalono przerwać dyskusyę poczem odrzucono wniosek pos. Czapińskiego o odrzucenie ustawy i odesłać ustawę w pierwszem czytaniu do komisyi konstytucyjnej.

Następnie pos. Michalski (Ch. N.) referował ustawę o przedłużeniu mocy obowiązującej przepisów o podatku od nieruchomości.

Pos. Frostig (Koło Żyd.) wniósł poprawkę, aby domy za czasów austr. zwolnione od podatku od nieruchomości także i teraz skorzystały z tego zwolnienia.

W głosowaniu odrzucono poprawkę pos. Frostiga a przyjęto wnioski referenta.

Następnie pos. Reich (Koło Żyd.) referował sprawę fundacyi bar. Hirscha i przedstawił odpowiednie wnioski dla przeniesienia zarządu fundacyi do Polski w myśl art. 266 traktatu w St. Germain. Wnioski referenta przyjęto.

W dalszym ciągu odesłano do komisyi konstytucyjnej ustawę o zgromadzeniach poselskich na kresach, z tem, by do 15 dni komisya przedstawiła odpowiednie wnioski, poczem po odczytaniu szeregu interpelacyi, odroczono posiedzenie do czwartku.

Komisya sejmowa zastanowi się nad sprawą podatku kwaterunkowego

Warszawa. 17 3. Sin. Na posiedzeniu połączonych komisyi prawniczej i wojskowej obradowano nad zmianami poczynionemi przez senat w ustawie o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju.

Omawiano wszystkie artykuły do 34, poczem z wyjątkiem artykułów od 14 do 24 przyjęto resztę artykułów z nieznacznemi stylistycznemi zmianami. Głosowanie nad artykułami od 14 do 24 traktującemi o podatku kwaterunkowym odroczono do jutra na skutek oświadczenia pos. Marka, iż kluby pragną się nad tą sprawą jeszcze zastanowić.

Niemcy myślą o odzyskaniu kolonii za cenę paktu gwarancyjnego

(Telefonem od naszego korespondenta).

Wiedeń. 17. 3. (D) Z Paryża donoszą, że Streseman w rozmowie z pewnym dyplomatą angielskim poruszył ponownie sprawę paktu gwarancyjnego i postawił ze strony Niemiec trzy propozycye:

1) Pakt gwarancyjny, zabiezpieczający pokój w Europie za odstąpieniem Niemcom przez Polskę Gdańska i korytarza gdańskiego.

2) Gdyby ta propozycya nie została przyjęta, to Niemcy proponują gwarancye na granicy wschodniej i zachodniej za cenę przyłączenia do Niemiec Austryi.

3) W razie odrzucenia i tej propozycyi Niemcy proponują gwarancyę za cenę zwrotu utraconych kolonii.

Zgon M. Spektora

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 17. 3 (M.) Z Nowego Jorku donosi ŻAT, że zmarł tam znany pisarz żydowski M. Spektor, przeżywszy lat 61. M. Spektor urodził się w Humaniu na Ukrainie.

Zabił dwie osoby w przystępie szału

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Bolesław Lituszewski, inspektor szkolny, zamieszkały w Warszawie przy ul. Grzybowskiej w przystępie szału zabił starą niańkę, szwagra swego, a jedną osobę ciężko ranił.

Konferencja wicepremj. Thugutta z p. Grinbaumem

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Wicepremier Thugutt odbył dziś konferencyę z posłem Grinbaumem w sprawie gmin żydowskich omawianej wczoraj na konferencyi rządowej. Konferencya dotyczyła sprawy rozciągnięcia ustawy o gminach żydowskich na kresy wschodnie. Dalej omawiano sprawę przymusu przynależności do gmin żydowskich.

Jak zostanie rozdzielona pożyczka amerykańska?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu senackiej komisyi skarbowo-budżetowej wiceminister skarbu Klarner wyjaśnił sposób podziału pożyczki amerykańskiej. 40 mil. zł przeznaczono na koleje, 100 mil. zł na budowę domów i długoterminowy kredyt budowlany i 80 mil. zł na rolnictwo i inne inwestycye.

O połączenie kolejowe Kraków - Miechów

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Na posiedzeniu komisyi komunikacyjnej obradowano nad rozwinięciem taryfy towarowej na drobne przesyłki.

W dalszym ciągu poruszono sprawę budowy linii kolejowej Miechów—Kraków celem skrócenia połączenia Krakowa z stolicą. Podniesiono, ażeby towarzystwa zajmujące się rozbudową kolei w Polsce uwzględniły budowę kolei Kraków—Miechów.

Wcielenie do szeregów reszty rocznika 1903.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Jak się dowiaduję, w kwietniu br. nastąpi wcielenie do szeregów pobranych w październiku u. r. do armii, a nie wcielonych do szeregów poborowych rocznika 1903. Natomiast poborowi rocznika 1904 zostaną po przeglądzie powołani do szeregów w październiku br.

Fałszywe pogłoski o rozbiciu rokowań handlowych z Czechosłowacyą

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 3 Sin. Wiadomości podane przez kilka pism tutejszych o rozbiciu rokowań handlowych toczących się w Pradze z Czechosłowacyą, na skutek czego delegacya polska miała opuścić Pragę, są nieprawdziwe. Rokowania zostały chwilowo przerwane z powodu konieczności otrzymania dalszych pełnomocnictw z Warszawy.

Znaczny spadek cen zboża na rynkach światowych

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń. 17 3, (D) Ceny zboża na tutejszym rynku zbożowym znacznie spadły z powodu wielkiej podaży. Także z Niemiec donoszą o silnej zniżce cen zboża. W St. Zjedn. zniżka cen zboża osiągnęła poważne rozmiary. Tendencya na rynkach zbożowych jest zniżkowa i zapewne utrzyma się dłuższy czas.

Zgon prof. Wassermana

(Telefonem od naszego korespondenta).

Berlin, 17. 3 (D.) Znany bakteryolog prof. Wassermann zmarł wczoraj w Berlinie po kilku... ...wej chorobie.

Zmarły profesor, z pochodzenia Żyd, był powagą naukową w dziedzinie bakteryologii. Przez niego odkryte t. zw. reakcye Wasermana dają możność łatwego stwierdzenia obecności w krwi bakteryi syfilisu.

1 kwietnia otwarcie Uniwersytetu Hebr. w Jerozolimie

Każdy powinien powitać Uniwersytet telegramem Zyd. Funduszu Narodowego.

Przeciw ciągłemu ciemiężeniu ludności miejskiej

Kraków ma znowu płacić 3.000.000 zł.? — Jak rząd traktuje wieś, a jak miasto? — Niech tam miasta niszczeją, rząd o to się nie troszczy.

Kraków, 17 marca.

Dnia 15 marca br. odbyło się w Stowarzyszeniu Kupców pod przewodnictwem p. radcy H. Schenkera zgromadzenie kupców z następującym porządkiem dziennym:

1) Projekt ustawy o rozbudowie miast.
2) Ciężary połączone z ustawą o kwaterunkach.
3) Nowelizacya ustawy o podatku obrotowym.

Przewodniczący w zagajeniu omawiał dzisiejsze położenie w handlu i ciężary jakie ponosi kupiectwo wskutek stagnacyi daleko dotkliwsze aniżeli dotychczas i dalsze zamiary rządu, które mają w znacznej mierze obciążać kupiectwo.

Do pierwszego punktu referował p. radca Pfeffer wykazując, że miasto Kraków, które posiada około 40,000 mieszkań przy ludności przeszło 180,000 zapłaci rocznie na rozbudowę miast tytułem podatku o rozbudowie kwotę 3,000,000 zł. a gdy równocześnie Senat przyjął przy ustawie o kwaterunkach wojskowych zasadę obciążającą mieszkania 8 proc. podatkiem na rozbudowę kasarń, ciężary te w znacznej mierze przy dzisiejszej sytuacyi dochodowej mieszkańców miast zmuszą te sfery, które dzięki ochronie lokatorów mogły dotychczas pozostać w swoich mieszkaniach, do opuszczenia ich, bo nie będą w stanie opłacać stale wzrastających czynszów i tych nowych ciężarów.

Mowca wskazuje na to, że rzeczą Rządu było troszczyć się o rozbudowę miast, jak długo czynsz za mieszkania był niski. Dziś przy stale wzrastającym czynszu i drożyźnie tego od mieszkańców żądać więcej nie można. Ludność miast zasługuje na takie same poparcie na punkcie rozbudowy miast i urządzeń sanitarnych jak to co Rząd na rzecz rolników stale świadczy.

W roku 1924 podatek gruntowy w całej Polsce przyniósł Państwu dochód w kwocie około 45000000 zł. a tytułem różnych subwencyi na rzecz małorolnych i ich instytucyi finansowych wypłacił Rząd 34.000.000 zł. W roku 1925 wskutek nieurodzaju prawdopodobnie dochód z podatku gruntowego będzie daleko mniejszy a już dziś wiadomo, że tytułem różnych subwencyi otrzyma rolnictwo subwencyę w wysokości 91,500.000 zł. Mowca przedkłada rezolucyę, którą poniżej podajemy.

P. radca Schechter stwierdza, że u nas w Polsce we wszystkich sprawach gospodarczo- społecznych przychodzimy zawsze o godzinę za późno. Czynsz w latach ubiegłych był tak niski, że każde obciążanie na rozbudowę miast lokatorzy by chętnie płacili, obecny kryzys i stale wzrastające czynsza nie nadają się jednakowoż do wprowadzenia ciężarów.

Na budowy domów możnaby uzyskać kredyty zagraniczne, gdyż to jest najpewniejsza lokata.

P. Radca Schechter referuje o noweli do podatku obrotowego i stwierdza, że z zapowiedzianej nowelizacyi oczekiwali płatnicy daleko idących ulg, jak zniesienia patentów, księgi obrotowej i wprowadzenia podatku obrotowego płaconego wyłącznie przez producenta i importera. Obecna nowela, która została wniesioną do Sejmu zupełnie się nie liczy z żądaniami płatników, utrzymuje nadal patent i księgę obrotową, skreśla obywatelski czynnik przy lustracyi przedsiębiorstw obciąża pośrednictwo handlowe podatkiem 5-krotnie wyższym. W motywach, które są powierzchowne rząd usprawiedliwia te wysokie stawki, któremi teraz obciąża pośrednictwo handlowe tem, że „niczem nieuzasadniony ten przywilej sprzyja nadmiernie rozwojowi pośrednictwa, podrażającego w znacznym stopniu ceny rynkowe na niekorzyść tak spożywców jak i producentów.

Agent zastępuje przeważnie wielkie fabryki i łączy producenta z ostatnim ogniwem—detalistą. Wyrabia kredyt zagraniczny który w dzisiejszym czasie dla gospodarstwa polskiego ma pierwszorzędną wagę, ale dla takich spraw Rząd nasz nie ma najmniejszego zrozumienia, idzie utartym szlakiem haseł demagogicznych, że każde pośrednictwo podraża. Referent omawia obostrzenia karne i skład komisyi podatkowych. Wykaz przedmiotów zbytku podciąga cały szereg artykułów pod miano zbytku jak np. talerze porcelanowe, ciastka, cukierki i czekoladę!!

Mowca zapowiada ze strony Izby handlowej energiczną akcyę w sprawie zmian przez referenta poruszonych.

P. Radca Schenker konstatuje, że fundusze dla budowy kasarń dla oficerów nie przyniosą żadnej ulgi w nędzy mieszkaniowej.

Przemawiali jeszcze p. Baum, Schenkel, Wallach, Pitzele, Horowitz, Milimiwkier i Kornblum, poczem przewodniczący poddaje pod głosowanie zgłoszone rezolucye, które zostały jednomyślnie przyjęte.

1) W sprawie podatku o rozbudowie miast:

Zgromadzeni stwierdzają:

Zmiana ustawy o ochronie lokatorów i stale wzrastający czynsz kwartalny 6 proc. nie mogą obecnie być źródłem obciążenia na rzecz państwowego i gminnego podatku celem zasilenia funduszów na popieranie budowli mieszkalnych.

Czynsze za większe lokale mieszkalne i sklepy w ciągu roku 1925 dojdą wraz z odsetkami gminnemi do pełnego czynszu przedwojennego. Już obecnie można zauważyć że zniszczenie gospodarcze lokatorów miejskich dochodzi do tego stopnia, iż nie są w stanie opłacać czynszu za mieszkania. Nowe te ciężary bardzo fatalnie odbiją się na sferze średnio zamożnych i dojdzie do tego, że zmuszeni będą opuścić swoje mieszkania i ulokować się w niechlujnych norach li tylko dlatego, gdyż mieszkanie stanie się dla nich luksusem.

Taksamo jak Rząd popiera z funduszów ogólnobudżetowych wszelkie instytucye i życzenia rolników, którzy jeszcze w swej znakomitej większości wogóle podatków bezpośrednich nie płacą, a do podatków pośrednich mało się przyczyniają tak samo obowiązkiem rządu jest ufundować kwoty na rzecz miast, które złagodzą procent pożyczek budowlanych i nie dopuszczą, by mieszkanie lub sklep stał się luksusem dla mieszkańców miast.

2) W sprawie ustawy o kwaterunkach i o podatku kwaterunkowym.

Zebrani stwierdzają że ustawa o kwaterunkach wojskowych — z czasów pokoju — obecnie po doświadczeniach z lat wojny i powojennych zagraża obywatelom — wystawia spokój rodzinny i szczęście rodzinne niejednokrotnie na szwank.

Wniosek Senatu, by na mieszkańców miast nałożono specyalny podatek na wybudowanie koszar dla kwaterunku wojska i ich rodzin uważamy za absurd skoro zważymy, że ludność miast cierpi pod obuchem kryzysu gospodarczego, który nie ma widoków rychłego polepszenia i ciężary na rzecz budżetu na rzecz Ministerstwa Wojny przekraczają normy wszystkich państw cywilizowanych w Europie. Nowy ten ciężar, który w znakomitej większości spada na sfery kupieckie, gdyż posiadają lokale handlowe o wiele droższe czynszowo niż mieszkania spadnie na ten stan, który i tak już ponosi olbrzymie ciężary na rzecz Państwa i gminy.

Zgromadzeni jak najenergiczniej protestują przeciwko temu nowemu obciążeniu.

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę

ś. p. Karolinie Basierowej

zmarłej w Tarnowie, dnia 8 marca b. r. oraz za okazane współczucie, składa tą drogą serdeczne podziękowanie

Rodzina.

Podziękowanie.

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę naszemu nieodżałowanemu Ojcu

ś. p. Alterowi Fällekowi

w szczególności ogółowi przełożonych bożnicy „Kupa" i okazali nam tyle współczucia składa serdeczne podziękowanie **Rodzina.**

Z teatru im. J. Słowackiego

(Dokończenie)

Katolik Zorilla był doradcą autentycznego poety Zorilli. Po pięciu latach wraca Don Juan znowu do Sewilli i zachodzi do siedziby swych ojców. Umarł jego ojciec Don Diego, a przed śmiercią zbudował panteon, w którym spoczywają wszystkie ofiary Do Juana. Wraca ten sam, a jednak inny. Dowiaduje się od rzeźbiarza, że w międzyczasie umarła Inez, umarła jedyna kobieta, którą tak dalece kochał, że gotów był dla niej zerwać z dotychczasowem swem życiem. Losy inaczej chciały. ale Don Juan szedł przez życie z tą miłością w sercu. Był jeszcze pyszny, pewny siebie, gotów w każdej chwili z djabłem pójść w zawody, ale w sercu krwawiła mu się rana, w duszy płakał cichy żal. że ujrzał na jedno tylko oka mgnienie wielkie, jedyne szczęście swego życia. Zawadyacka, szatańska wprost pycha zabarwiona więc została uczuciem rozgoryczenia. Don Jun mógł się stać innym, gdyby [illegible] trzyli wtenczas w cud jego przemiany. A że [illegible] nie uwierzyli, że go wydali na pastwę losu, że go w tej straszliwej chwili przełomu opuścili, oszalała jego duma nie znała już litości ani dla siebie, ani dla drugich. Jest to może jedyny oryginalny moment w tym fantastycznym dramacie Zorilli. który zresztą czerpał pełną dłonią ze skarbca ludowych podań i rzadko kiedy pokusił się o psychologiczne pogłębienie przekazanych, konwencyonalnych motywów.

Nie przewidział jednak Don Juan, że rządzą społeczeństwem niezłomne prawa etyczne, w obrębie których nie ma miejsca dla samowoli jednostki. Upokorzyć się musi jednostka, uznać majestat prawa, jeżeli nie chce być zmiażdżoną i unicestwioną. Nie zrozumiał tego Don Juan i chciał iść przebojem przez świat, dumny ze swej odwagi, wierzący w swe szczęście, niezależny od nikogo, wszystkim i wszystkiemu tylko zimną pogardę przeciwstawiający.

A nad jego głową wisiała już niechybna katastrofa. Piekło wyciągnęło swe ręce po ofiarę, która nigdzie i znikąd nie mogła się spodziewać ratunku. Do pojedynku z Don Juanem stanął komandor, przyjąwszy zaproszenie na ucztę, wypowiedziane w chwili, kiedy rozpacz osamotnienia przesila się w wyzywające zuchwalstwo, które wtenczas się zjawia, kiedy człowiek nie ma już nic do stracenia.

Uratowała go jednak słodka Inez i po przed śmierć wyciągnęła ku niemu swe ramiona, przynosząc mu w dani, w ostatniej chwili jego życia miłość ukojną i cichą. Ponad prawa bowiem świata silniejszą jest świętą miłość, która niczego nie żąda, a siebie samą składa w ofierze.

Powtarzam: nie bardzo oryginalnym, ubogim w pomysły jest ten fantastyczny dramat hiszpańskiego poety, który w mistyce ludowej wiary znalazł przystań dla skołatanej swej duszy. Nie dziwimy się też, że „Don Juan" Zorilli cieszy się w Hiszpanii tą samą popularnością, co unosi w Niemczech „Młynarz i jego córka", że grają go tam w listopadowych zadusznych dniach we wszystkich teatrach.

Zawiera jednak jedną wymarzoną rolę dla artysty, rozporządzającego sugestywną siłą głosu. Typowym artystą w Polsce jest Węgrzyn. Głos jego szeleści miękkością aksamitu i wydzwania piękne wiersze p. Miłaszewskiego sercem rozkołysanego dzwonu. Czarodziejską zagadkę zawiera ten głos. Chciałoby się nieraz zamknąć oczy, by nie widzieć brawurowej zamaszystości, teatralności jego gestów, a dać się unosić pieszczotliwej, wewnętrzną muzyką rozedrganej fali jego głosu. Mimowoli przypomniałem sobie jego „Cyda", którego otoczył złocistą aureolą porywającego swego głosu. Czyż nie przewidział p. dyr. Trzciński, że wobec tej przemożnej siły, którą w teatralnym żargonie dykcyą się zwie, blado będzie wyglądał jego zespół? A może chciał właśnie naszym artystom unaocznić, jak bez prawdziwej miłości obchodzą się ze słowem.

Jeżeli bowiem chodzi o intymność ujęcia o to co nazywamy bezpośredniem przeżyciem, to nasi artyści ze Sochą na czele niejednego prześcigają wirtuoza słowa. Nie bierzmy tylko za złe p. Sosze, że nie mógł przezwyciężyć tremy, która dziwnego uroku dodała jego kreacyi. Jakże miłym, sympatycznym i kochanym był mi wtenczas ten młody artysta, w którym wielkie możliwości rozwoju przeczuwam!

Tej tremy nie miała p. Mazarekówna, jedyna „filmowa" nasza artystka. Ilekroć bowiem widzę na scenie tę piękną artystkę, nie mogę się oprzeć wrażeniu, że minęła się ze swem właściwem przeznaczeniem. Sztywne, pozbawione elastyczności jej

PRZED OTWARCIEM UNIWERSYTETU HEBRAJSKIEGO.

Które Uniwersytety wysyłają delegatów na otwarcie Uniw. hebrajskiego?

Z Jerozolimy donoszą, że do dnia 10 marca otrzymał komitet organizacyjny uroczystości otwarcia Uniwersytetu hebrajskiego pozytywne odpowiedzi od następujących instytucyi, że wysyłają swych przedstawicieli na otwarcie.

Uniwersytety: z Amsterdamu, Aberdenu, Belfast, Boston, Cambrigde, Edinburg, Frankfurt nad Menem, Genewa, Glasgow, uniwersytet im. John Hopkina (Ameryka), Leodium, Liverpool, Londyn, Manchester, Toronto.

Instytucye: Królewska akademia brytyjska, Akademia archeologiczna w Cambrigde, Colege de France, instytut Rockefellera w Ameryce, Britisch Museum, akademia szwedzka i cały szereg żydowskich i nieżydowskich instytutów i związków naukowych.

Nadrabin Francyi Lewy na otwarciu U. H.

Z Paryża donoszą, że nadrabin Francji Izrael Lewy znany ze swego wystąpienia w czasie obrad konferencyi pokojowej przeciwko żądaniom w sprawie odbudowy żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie wyjeżdża wkrótce do Palestyny na otwarcie uniwersytetu hebrajskiego. Z Paryża wyjeżdżają pozatem baron Edmund Rotszyld, Henri Frank, dyrektor „Pici" Manuel i Hillel Złatopolski.

Przedstawiciele prasy ameryk. na otwarciu U. H.

Wśród turystów, którzy przybyli na pierwszym okręcie żydowskim „Lord Artur" do Palestyny znajdują się także przedstawiciele prasy żydowsko amerykańskiej i amerykańskiej, którzy przybyli na otwarcie uniwersytetu hebrajskiego.

Wielki zjazd turystów w Palestynie

Z Tel Awiwu donoszą: W ubiegłym tygodniu przybyło do Palestyny wielu turystów z Anglii, Ameryki a nawet z dalekiego Wschodu, z Japonii, Chin i Indyi. Szczególnie Żydzi chińscy noszą się z zamiarem zakupna znacznych obszarów gruntów miejskich i wiejskich.

Godzi się przytem zaznaczyć, że podczas, gdy dotychczas cały ruch zwrócony był ku Tel Awiwowi, to obecnie poczęli kapitaliści żydowscy interesować się Hajfą i Tiberyas. Szczególnie wiele gruntów kupują Żydzi około Chajfy, ponieważ — jak słychać — już w lecie br. ma się przystąpić do budowy portu w Chajfie.

Colonel Kish w drodze do Palestyny

Kierownik politycznego departamentu egzekutywy syonistycznej w Jerozolimie Colonel Kish, który bawił w ostatnich miesiącach w Ameryce w związku z wielką kampanią na „Keren Hajessod" i rokowaniami z niesyonistami przybył 9. marca do Londynu. Już 10. udał się w drogę do Palestyny celem objęcia swego urzędu w egzekutywie syonistycznej.

Prof. Sobernheim na uroczystości otwarcia U. H.

Prof. Maurycy Sobenheim udaje isę z ramienia towarzystwa dla popierania wiedzy judaistycznej jako prezydent tegoż do Jerozolimy na otwarcie uniwersytetu hebrajskiego. Prof. Soberheim będzie zastępował na uroczystości „Towarzystwo dla badania Palestyny" i „Towarzystwo palestyńsko-niemieckie" (to ostatnie razem z prof. Dalmanem).

Wybitne osobistości na otwarciu Uniwersytetu

Jak donoszą z Jerozolimy liczba wybitnych gości, które wezmą udział w otwarciu uniwersytetu hebrajskiego, jest bardzo znaczna. Jak donoszą przybędzie baron Rotszyld z Wiednia na otwarcie uniwersytetu.

Z oficyalnych źródeł donoszą, że lord Allenby zdobywca Palestyny przybędzie z małżonką do Jerozolimy na uroczystość otwarcia uniwersytetu hebrajskiego.

Arabowie egipscy odnoszą się przyjaźnie do faktu otwarcia U. H.

Z Kairu donoszą, że egipski minister dla spraw zagranicznych przyjął na audyencyi dwóch znanych syonistów w Egipcie p. Openheima i Szioti, wobec których oświadczył, że rząd egipski rozpatrzy przychylnie zaproszenie na otwarcie Uniwersytetu hebrajskiego. W rozmowie wyraził się minister niezwykle pochlebnie o dziele, dokonanem przez Żydów w Palestynie.

Charakterystycznem jest, że prasa arabska w Kairze zajmuje przyjazne stanowisko wobec faktu otwarcia uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Niemal wszystkie pisma stwierdzają, że postęp, dokonany w rozwoju Palestyny przez Żydów jest niezwykły. Pisma radzą Arabom palestyńskim żyć w zgodzie z Żydami.

Nowe groźby arabów

Egzekutywa nacyonalistycznego związku Arabów palestyńskich wysłała do Wysokiego Komisarza sir Herberta Samuela list z groźbą, że jeśli w kraju odbędą się demonstracye na cześć lorda Balfoura wówczas zorganizują Ara bowie niepokoje antyangielskie.

Jak wiadomo zarząd palestyński przedsięwziął energiczne kroki celem niedopuszczenia do zakłócenia spokoju.

Żydowskie szkoły zamknięte w dniu otwarcia Uniw. Hebr.

Komitet centralny „Tarbutu" zwrócił się za pośrednictwem Rady Narodowej do ministerstwa oświaty z prośbą o uwolnienie młodzieży prywatnych szkół żydowskich od nauki w dniu 1 kwietnia br. jako w dniu uroczystego otwarcia pierwszego uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Jak się dowiadujemy ministerstwo oświaty wysłało następujący okólnik z datą 14 marca pod liczbą 1715/25 do wszystkich kuratoryów.

Dnia 1 kwietnia 1925 r. nastąpi uroczyste otwarcie uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Jeśli prywatne powszechne szkoły żydowskie, jakoteż średnie lub zawodowe mają zamiar w dniu tym urządzić uroczystości i odczyty, których celem jest wyjaśnienie znaczenia tego uniwersytetu należy uwolnić uczniów w dniu tym od nauki. Pod. (—) ny, kierownik ministerstwa oświaty Dr. Jan Zawidzki.

---

kreacye są natomiast bardzo „fotogeniczne" i formalnie dopraszają się korby kinowego aparatu, który może w przecudne arabeski jej piękne żywe obrazy ułożyć. Takim żywym pięknym obrazem była jej kreacya Inezy córki komandora i dlatego w tym efektownym i na efekt obliczonym dramacie tak miłe robiła wrażenie.

Z innych postaci zasługują na szczególne uwzględnienie p. Zalewska jako Brygida, p. Kosmowska jako Ksieni, p. Jednowski jako komandor, p. Lubiakowski jako oberżysta, p. Knobelsdorf, jako kapitan Cantellas i p. Rodziewicz jako rzeźbiarz.

Rywalizował z p. Węgrzynem nie nasz zespół, który nie miał do tego nawet możności, ale czynił to p. Drabik, który zademonstrował zdumionemu Krakowowi swe bajeczne dekoracye. Są zbyt dobrze znane, by się o nich rozpisywać, wystarczy nadmienić, że są tak piękne, że grożą nawet niebezpieczeństwem i to poważnem innym elementom sztuki scenicznej. Wszak p. Drabik natchnął niedawno redakcyę warszawskiego „Życia teatru" do wszczęcia dyskusyi na temat roli dekoracyi we współczesnym teatrze.

Ale kończąc recenzyę nie mogę się oprzeć pokusie, by poprosić p. Trzcińskiego jeszcze o takie warszawskie imprezy. A może by się p. Trzciński pokusił o „Świętą Joannę" B. Shawa i wystawił tę sztukę własnemi siłami, chociażby dlatego, by zamknąć usta niektórym krakowskim recenzentom, dla których i „Don Juan" posłużył jako odskocznia do sądzieckich sztychów z za płota. M. Kanfer.

Jak gmina żydowska we Wiedniu uczciła otwarcie U. H.

Deklaracya zarządu gminy - 200 milionów koron austryackich na „Keren Hajessod"

Wiedeń. Dnia 15 marca odbyło się posiedzenie gminy żydowskiej we Wiedniu. Prezydyum przedłożyło z okazyi mającego nastąpić otwarcia uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie deklaracyę witającą serdecznie fakt powstania uniwersytetu hebrajskiego jako niezwykle ważnego zdarzenia w odrodzeniu kultury żydowskiej i odbudowy żyd. siedziby narodowej w Palestynie. Z okazyi otwarcia postanowiła gmina żydowska we Wiedniu złożyć 200 milionów koron na „Keren Hajessod". Deklaracyę, jakoteż wniosek w sprawie przekazania 200 milionów koron (tzn. 20,000 szylingów) przyjęto jednomyślnie wśród długotrwałych owacyi.

„Jewish Agency" a Organizacya Syonistyczna

W związku z realizacyą planu rozszerzenia „Jewish Agency" dyskutowany jest obecnie szczególnie wśród syonistów niemieckich problem zupełnej przebudowy organizacyi syonistycznej. Jak wiadomo projekt reorganizacyi przedłożony został jeszcze na ostatniej konferencyi syonistów niemieckich w Wiesbaden. Przywódca syonskiej partji pracy Hitachdut dr. J. Hellman ogłosił niedawno w organie syonistów niemieckich „Jüdische Rundschau" dwa artykuły omawiające powyższą sprawę. Autor poddaje krytycznej analizie projekt przebudowy organizacyi syonistycznej, przedłożony na konferencyi niemieckich syonistów i dochodzi do następujących wniosków.

„Zdaniem naszem w chwili obecnej jest skoordynowanie żydowskiej energii ludowej. Energia ta może znaleźć swój wyraz w potężnej organizacyi palestyńskiej która ogarnęłaby miliony Żydów, rozproszonych po całej kuli ziemskiej. Przebudowa organizacyi syonistycznej musi nastąpić przez rozszerzenie jej ram i kompetencyi i pozyskanie jak najszerszych mas narodu żydowskiego dla idei odbudowy żydowskiej siedziby narodowej w Erec Israel.

Należy raz na zawsze uświadomić sobie, — pisze dalej dr. Hellman — iż idea palestyńska nie może być urzeczywistniona przez jedną tylko partyę nawet gdyby organizacya jej składała się z najbardziej uświadomionych członków społeczeństwa żydowskiego.

Ruch syonistyczny wejdzie dopiero wówczas na właściwe tory, kiedy będzie miał za sobą poparcie tych wszystkich, którzy odnoszą się pozytywnie do odbudowy Palestyny. Wychodząc z tego założenia powinni otrzymać prawo wyborcze na kongres syonistyczny wszyscy Żydzi, którym drogą jest idea odrodzenia żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie. Udział w wyborach jest najlepszym zadokumentowaniem woli danego członka społeczeństwa żydowskiego.

W dalszym ciągu występuje autor przeciw systemowi

mowi szekli, twierdząc, że system ten nie daje pożądanych wyników. Koszta centralnych urządzeń organizacyi syonistycznej wynoszą rocznie 30,000 funtów, podczas gdy dochody opłat szeklowych pokrywają zaledwie jedną trzecią tej sumy. Dr. Hellman upatruje przyczyny tego niedoboru w nieobowiązkowości i niepowszechności opłaty szeklowej, domagając się odpowiedniej reformy.

O twórcach „sojuszu" endecko-żydowskiego

czyli P. P. S. przeciw lewicy.

Polska Partya Socyalistyczna wyspecyalizowała się wprost w „demaskowaniu" sojuszów żydowsko-endeckich. Wystarczy pierwsze lepsze głosowanie w Sejmie czy komisyi, w którem przedstawiciele Koła Żydowskiego, działając w interesie ludności żydowskiej głosują inaczej, aniżeli pp. Diamand, Perl, czy inni towarzysze p. Haeckera, a już pojawia się w „Robotniku" i „Naprzodzie" sążnisty artykuł o bloku endecko-żydowskim, o jednolitym froncie Grinbaum—Głąbiński i t. d. Nawet taka sprawa, jak pluralność przy wyborach do Rad gminnych, w której demokratyczne stanowisko Koła Żydowskiego pokrywa się ze stanowiskiem P. P. S., dała posłowi socyalistycznemu Uzięble sposobność do majaczenia o bloku endecko-żydowskim. W artykule jego na temat pluralności czytaliśmy przed kilku dniami w „Robotniku", a nazajutrz w „Naprzodzie":

„Chadecy utrzymują, że tego rodzaju koncepcye (scil. pluralności wyborów — Red. „N. Dz.") posłużą przeciw Żydom. Ale akurat przed kilku dniami mieliśmy przykład przy wyborach do Rady miejskiej w Sochaczewie, że przy egzaminie z czytania i pisania endecki egzaminator ścinał robotników, a Żydom, dając pisać „mama", „tata", dał świadectwo, że są piśmienni. A więc broń, mająca służyć przeciw Żydom, służyła właśnie dla bloku endecko-żydowskiego przeciw robotnikom polskim z PPS!"

Wątpimy, czy podane przez p. Uziemblę fakta są zgodne z prawdą, a pozatem zostanie tajemnicą p. Uziembły, na czem ów blok endecko-żydowski ma polegać.

Ale — fortuna kołem się toczy. Oto na poniedziałkowem posiedzeniu Komisyi budżetowej panowie z PPS. głosowali solidarnie wraz z endekami i chadekami przeciw wnioskowi — lewicowemu, bo postawionemu przez pos. Wyrzykowskiego z „Wyzwolenia" o skreślenie funduszu dyspozycyjnego ministerstwa skarbu. Co za larum powstałoby na łamach organów pepesowskich, gdyby tak przedstawiciele Koła Żydowskiego głosowali razem z endekami, zaroiłoby się natychmiast od rozmaitych inwektyw na temat „geszeftów" wspólnych, przyrzeczeń, sojuszów i bloków endecko-żydowskich!

A co „Naprzód krakowski zrobił wobec głosowania przedstawicieli P. P. S. razem z prawicą przeciw wnioskowi „Wyzwolenia"? Postąpił bardzo dowcipnie, gdyż ograniczył się do podania cyfry głosów, padłych „za" i „przeciw" wnioskowi, a zataił fakt, że P. P. S. głosowała razem z endecyą przeciw całej lewicy. Chwalebna wstydliwość!

Ale sojusz endecko-żydowski istnieje ciągle w mózgownicach panów z PPS.

A jakże!... —ydes.

MIGAWKI.

Czasy się zmieniają.

Teodor Herzl (Pamiętniki Tom II.) 18. marca 1898.

„Heute habe ich den Einfall gehabt, nach dem Kongress die Kultusgemeinden überall von den Zionisten erobern zu lassen".

— — — — — — — —

Wiedeń, 17 marca 1925.

Gmina żydowska we Wiedniu uchwala na „Keren Hajessod'" kwotę 20,000 szylingów. Uchwała zapadła jednomyślnie.

— — — — — — — —

Teodor Herzl (Pamiętniki Tom. II) 14. marca 1901.

Die Erfolghoffnungen im Praktischen sind zerflossen. Mein Leben ist jetzt kein Roman. So ist der Roman mein Leben.

— — — — — — — —

Wiedeń, 17 marca 1925.

Asymilatorska do szpiku kości przez lat kilkadziesiąt Gmina żydowska we Wiedniu uchwala uroczyście i jednomyślnie:

„Otwarcie Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie oznacza położenie ważnego kamienia węgielnego w żydowskiem dziele odbudowy naszej prastarej ojczyzny Palestyny i ma całemu światu kulturalnemu okazać, że odrodzenie żydowskiego narodu rozciąga się nietylko na fizyczną i materyalną odbudowę żydowskich osiedli lecz stanowi także podstawę do powstawania nowego żydowskiego centrum duchowego w starej ojczyźnie.

— — — — — — — —

...Teodor Herzt (Pamiętniki Tom. II) 30. 9. 1898.

„Żydzi francuscy są dla nas absolutnie straceni. Właściwie nie są już Żydami. Oczywiście nie są także Francuzami.

— — — — — — — —

Żydowska agencya telegraficzna. 17 marca 1925.

Nadrabin Francyi Levy (ten sam, który wraz z bratem swoim Silvaien Levy podczas konferencyi pokojowej był w r. 1919 przeciwko oddaniu Żydom Palestyny. Red. „Now. Dzien.") wyjechał do Palestyny celem wzięcia udziału w otwarciu Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie.

— — — — — — — —

Naprzód! —

Ignotus.

Przed losowaniem konkursu „Łamigłówek"

Losowanie odbędzie się publicznie w lokalu redakcyi, Orzeszkowej 7, dnia 19 bm. **o godz. 5 popoł.**

W losowaniu brać będą udział zgodnie z warunkami konkursu te osoby, które w terminie nadesłały trafne rozwiązania wszystkich 4 łamigłówek i wszystkie (20) kupony.

Są to:

Z KRAKOWA:

M. Auerbach, J. Aleksandrowicz, J. Anisfeld, M. Ament, G. Abramronówna, M. Apte.

Bitner, J. Bochenek, M. Buchweitz, E. Brafman, U. Bermówna, J. Brandes, D. Biegeleisen, Gusta B, D. Breitówna, E. Begleiter, W. Blatt, Cz. Breitówna, L. Bieberstein, E. Berkowicz, H. Berkowicz, M. Bazes, G. Bornsteinówna.

E. Censorówna.

J. Diamant, L. Dreher, E. Dumlerówna, M. Deutscherówna, S. Deutscher.

K. Ebersohn, A. Engländer F. Epstein, M. Ehrlich, Engelberg, W. Fraenkel, J. Frey.

M. Feldblum, I. Fischbein, J. Freylich, R. Fallek, H. Fraenkel, M. Flieg.

R. Geldwertówna, W. Gries, M. Gastman, M. Graf, Z. Goldberger, G. Gutterówna, M. Gutmann, B. Goldberg, A. Graberowa, H. Goldberg, S. Grünbaum, I. Grünerówna, L. Grünbaum, O. Gewürzówna, E. Gewürzówna, W. Gold.

M. Horowitzówna, E. Hollaendrowa, S. Horowitzówna, L. Horowitz, O. Herstein, Z. Heitner, A. Hoffmann, S. Hutlingerówna, D. Hoffmann, H. Hoffman, S. Hutterer, L. Haller, A. Hudes, A. Honigwachs, J. Hirsch, I. D. Hirschberg, Herzog.

B. Infeldówna.

R. Jochnowiczówna, B. Johannes.

R. Krakauerówna, E. Kurzówna, H. Kanarek, R. Kornówna, Sz. Kleinberger, F. Kleinówna, E. Kreisberg, E. Kernerówna, H. Kleinhändler, N. Korn, J. Kränzler, I. Kupfersteinówna, M. Kaufmann.

S. Lenkowitzer, Helena L., E. Leuchter, G. Leinkram, F. Lewkowicz, D. Landau, H. Lauterbach, E. Lenkowicz, J. Landau, I. Lieber, S. Landauówna, Sz. Lustgarten.

H. Marcusówna, F. Metzger, M. Margulies, L. Margulies, J. Melcer, H. Müntzówna, F. Markusówna, J. Minder, J. Mendler.

R. Nussbaum, M. Nowomiast, P. Nowomiast, A. Neiger, P. Nichthauser, I. Nichthauser, A. Nattel, S. Nattel, R. Nattlówna, A. Norman.

M. Ortsmann, J. Ortsmann, I. Ohrenstein, A. Ohrenstein.

J. Perlmann, N. Pomeranz, Józef Pr., J. Purysz.

I. Rose, I. Rosner, Lucja R., J. Raab, M. Reiter, J. Rakower, S. Ringer, S. Rosenblumówna, N. Rubinstein, J. Rosenberg, I. Rothówna.

A. Stiel. E. Stiel, L. Süsser, H. Stamberger, S. Schneeweissówna, K. Safierówna, R. Spira, L. Steinbach, L. Sternberg, E. Schönberg, R. Salpeterowa, P. Steiner, L. Schellerówna, I. Singerówna, I. Schuldenfrei, S. Schnitzer, J. Schwarzówna, J. Singerówna, Schinagel, H. Spuner, T. Spuner, Z. Streitfeld, Z. Schmeidler, J. Stempel, M. Schimel, D. Sperling, S. Seiden, B. Schmelkes, Z. Scheinbach, M. Spirer, M. Sommer, H. Schlang, R. Scharf, F. Stendig, M. Schnitzerówna, E. Süsser, Stoeger, K. Silberówna, G. Silbigerówna, A. Silbersteinówna, L. Schwarz, H. Sprinz.

M. Torbówna, G. Treisterówna, L. Thaler, M. Tintpulver.

A. Uebersfeld.

S. Wolfówna, I. Wechsler, L. Waldner, R. Wachsstock, A. Weiser, F. Weinbergerówna, R. Witschnerówna, F. Wnuk, J. Wiener, H. Weinberżanka, A. Wagschal, M. Wassermann, L. Wikler, A. Wertheimer, I. Wolf, R. Wolf, L. Wolf, D. Wilfówna.

M. Ziomesa, H. Zandberg, A. Zelmanowicz, H. Zweig.

Z innych miejscowości:

Z Tarnowa: R. Schönfeldówna, L. Schwarz, J. Weisz, J. Bienenstock, S. Faberówna, E. Goldfarb E. Funarski, J. Honig, B. Izraelowicz, Siostry Spieglówne, M. Götzler, G. Fisch, J. Einhorn, O. Millerówna, D. Stromówna, S. Danielówna, „Dela".

Z Jarosławia: F. Mohrenberg.

Z Nowego Sącza: D. Rapaport, S. Kummer, H. Schlüsslówna, J. Mahler, J. Friedman, T. Syrop, M. Kleinmannówna, R. Rosenberg, A. Schlüssel, M. Ziegler.

Z Łańcuta: R. Czuperówna, A. Ebnerówna, B. Schönmann, M. Schmalzbach.

Z Gorlic: E. Ch. Weissówna, H. Stadtfeldowa, M. Einhornówna, M. Millet, E. Mitlan, Ch. Blech, S. Tannenbaum, E. Kerzówna.

Z Sanoka: M. Wolf, L. Ornstein.

Z Rzeszowa: Dr. Sz. Schildkraut.

Z Chrzanowa: K. Werner, J. Rieser.

Z Oleszyc: J. Babad.

Z Oświęcima: M. Sternberg, J. Rabl.

Z Wadowic: Dr. L. Wadler, H. Friedman.

Z Krosna: E. Oehlenberg.

Z Nowego Targu: S. Degenówna, Dr. J. Stiller.

U w a g a: 1) Prócz wyżej wymienionych osób przysłało rozwiązanie bardzo wiele osób, które jednak czy to dlatego, że nie przysłali wszystkich kuponów czy też dlatego, że nie wszystkie rozwiązania były trafne, w konkursie udziału nie biorą.

2) Przesyłki, które nadejdą aż do dnia głosowania, o ile wysłane były w terminie (stampilia poczty) będą jeszcze uwzględnione.

NADESŁANE.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

PODZIĘKOWANIE.

WPanu Drowi Edmundowi Rosenbauchowi, lekarzowi-majorowi, okuliście, zamieszkałemu przy ul. Dunajewskiego 3 za sumienne i bezinteresowne wyleczenie mnie z ciężkiej choroby ocznej, składam tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie.

Józef Nürnberg
Makuszów p. Pułaski, z. Lubelska.

KRONIKA.

Kraków, 18 marca.

— WPANU Dr. WILHELMOWI FALLEKOWI, współpracownikowi naszego pisma, składa z powodu zgonu Ojca wyrazy najgłębszego współczucia

Redakcya „Nowego Dziennika"

———o-o———

— OBCHÓD IMIENIN MARSZ. PIŁSUDSKIEGO. Z inicyatywy okr. Związku Legionistów w Krakowie zawiązał się Komitet obchodu imienin marszałka Piłsudskiego. Główne uroczystości odbędą się w niedzielę dnia 22 marca br. między innemi akademia w Starym Teatrze ze współudziałem artystów dram, chóru, orkiestry 20 pp. i t. d. Popołudniu urządzone zostanie w teatrze im. Słowackiego przedstawienie dla dzieci i młodzieży. Uroczystość zakończy wieczornica legionowa w sali Twa techników. Szczegóły będą podane w najbliższych dniach.

— UDEKOROWANIE ORDEREM „ODRODZENIA POLSKI". Dnia 17 marca br. wręczył wojewoda krakowski Kowalikowski w sposób uroczysty i zgodnie z ustalonym ceremoniałem odznaki krzyża komandorskiego orderu „Odrodzenia Polski" prezesowi oddziału Prokuratoryi Generalnej Rzeczypospolitej dr. Józefowi Windakiewiczowi w obecności naczelników wydziału prokuratoryi dra Krausa i Płażka, oraz sekretarza generalnego dra Gwiazdomorskiego i sekretarza województwa Stańkowskiego. Pan wojewoda w przemówieniu swem podkreślił zasługi p. Windakiewicza w służbie państwowej i społecznej, poczem prezes Windakiewicz złożył na ręce p. wojewody wyrazy hołdu dla Prezydenta Rzeczypospolitej.

Tego samego dnia wręczył wojewoda w obecności prezesa dyrekcyi kolei inż. Prachtla Morawiańskiego i sekretarza Stańkowskiego odznaki krzyża oficerskiego orderu „Odrodzenia Polski" Dr Ernestowi Pischingerowi, naczelnikowi wydziału w dyrekcyi kolei wyszczególnionego za zasługi, położone w dziedzinie rozwoju kolejnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej.

— KOMUNIKAT IZBY SKARBOWEJ o wymianie ostemplowanych przedwojennych pożyczek austr. i węg. na obligacye 5 proc. Pożyczki Konwersyjnej.

Wymianę ostemplowanych przedwojennych Pożyczek austryackich i węgierskich na obligacye 5 proc. Pożyczki konwersyjnej przeprowadza Kasa skarbowa II w Krakowie dla obszaru Województwa Krakowskiego i cieszyńskiej części Województwa Śląskiego.

Zgłoszenia o wymianę przyjmują wszystkie Kasy skarbowe na blankiecie deklaracyjnym otrzymanym w Kasie skarbowej.

Blankiet ten ma być osobiście przez stronę szczegółowo wypełniony i podpisany.

Pożyczek nieostemplowanych Kasy nie przyjmują.

Termin do przedstawienia obligacyi do wymiany wyznaczony został do 31. marca br.

— KOLEJKA DOJAZDOWA PINCZÓW—KRAKÓW. W poniedziałek wieczorem odbyło się pod przewodnictwem komisarza rządu dra Wawrauscha posiedzenie pełnej Rady przybocznej w sprawie współudziału miasta Krakowa w ukończeniu budowy kolejki dojazdowej Pińczów—Kraków. Po referacie i dyskusyi Rada przyboczna wyraziła opinię, aby gmina m. Krakowa zdeklarowała się przystąpić z pomocą finansową w wysokości 250.000 zł. dla dokończenia budowy kolejki. Komisarz rządu zawiadomił o powyższej opinii Rady przybocznej starostę Lamota, zaznaczając, że formalna decyzya zarządu miasta w tej sprawie będzie zakomunikowana sejmikowi pińczowskie mu po uzyskaniu od ministerstwa spraw wewnętrznych zezwolenia na zaciągnięcie pożyczki w sumie 250000 zł na powołany cel w myśl odnośnego roporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej.

— PRZYRZECZENIE W SPRAWIE PODATKU OD SZYLDÓW. W dniu wczorajszym przybyła do komisarza rządu dra Wawrauscha delegacya krakowskich stowarzyszeń kupieckich z prezesem Izby handlowej Epsteinem w sprawie wygórowanego podatku od szyldów i gabilotek. P. komisarz przyrzekł rozpatrzyć żądania delegacyi i przepisy o ściąganiu kar za zwłokę poddać gruntownej rewizyi.

— Z TOWARZYSTWA BUDOWY MAŁYCH MIESZKAŃ. Dnia 28. bm. o 5 popołudniu odbędzie się w sali obrad magistratu zwyczajne walne zgromadzenie członków miejskiego Towarzystwa budowy mniejszych mieszkań Na porządku dziennym: 1) zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego funduszów towarzystwa, 2) wnioski i interpelacye.

— SĘDZIOWIE PRZYSIĘGLI NA KWIETNIOWĄ KADENCYĘ. Na następną kadencyę sądów przysięgłych w krakowskim sądzie okręgowym karnym zostali wylosowani następujący sędziowie przysięgli: Jerzy Aleksandrowicz urzędnik, Roman Bandurski budowniczy, Roman Berger urzędnik, Tadeusz Bieleś urzędnik, Leon Biliński urzędnik, Karol Bochenek kupiec, Adam Czunko budowniczy, Antoni Drabikowski właść. realności, Stanisław Fabijański artysta malarz, Adam Fink urzędnik, Bernard Glazer, inżynier, Antoni Gralewski kupiec, Józef Guzikowski przemysłowiec, Piotr Udanowski urzędnik, Bronisław Jarosz urzędnik, Stanisław Jaworkicki kupiec, Jan Kahl urzędnik, Józef Kalista budowniczy, Stanisław Kodliwicz urzędnik, Józef Krupiński urzędnik. Henryk Krzanowicz urzędnik, Józef Litawski kupiec, Roman Marczyński przemysłowiec, Jan hr. Mniszek urzędnik, Franciszek Mól kupiec, Władysław Mrozowski przemysłowiec, Stefan Myczkowski urzędnik, Dr Franciszek Niżyński urzędnik, Władysław Pawłowski urzędnik, Jan Ropski przemysłowiec, Stanisław Seredyński właściciel realności, Adolf Sourek urzędnik, Leon Stabrawa urzędnik, Mas Storch, właść. realności, Jan Szypulski właściciel realności i Dr Mieczysław Zajączkowski urzędnik.

Zastępcami sędziów przysięgłych zostali wylosowani: Ludwik Kowalski zegarmistrz, Feliks Kuczyński blacharz, Antoni Miodoński kuśnierz, Józef Płonka zegarmistrz, Jan Rychlik kupiec, Józef Schenker kupiec, Teodor Silberberg kupiec, Franciszek Tomas właściciel realności i Antoni Wójcik przemysłowiec.

Kadencya wiosenna rozpocznie się dnia 20 kwietnia br.

— ZMIANY W POLICYI. W najbliższym czasie nastąpią zmiany na stanowiskach policyjnych w Krakowie. Jak słychać, przesunięcia służbowe dotyczyć mają stanowisk kierowniczych w kilku urzędach policyjnych. Niebawem nastąpi również zupełna likwidacya stanowisk urzędników policyjnych; urzędnicy VIII i IX stopnia, o ile posiadają wymagane kwalifikacye, a więc maturę gimnazjalną lub rangę oficera W. P., zostaną przemianowani na podkomisarzy, względnie aspirantów policyi, zaś urzędnicy niższego stopnia na starszych przodowników, względnie przodowników. Zaznaczyć należy, że na terytoryum okręgowej komendy policyi jest jeszcze około 60 urzędników policyi.

W poszukiwaniu źródeł drożyzny mac.

Tym razem — głos piekarzy.

Dla ustalenia przyczyny niesłychanie wysokiej ceny mac w Krakowie (2.50 zł za 1 kg) w porównaniu z ceną w innych miastach Polski, a nawet w niedalekiem sąsiedztwie Krakowa — zwróciliśmy się do reprezentanta piekarzy wypiekających mace, który przedłożył nam następującą cyfrową kalkulacyę ceny 1 kilograma mac:

Kahał bierze za 1 kg mąki 90 gr, 7 zorganizowanych robotników piekarskich zarabia za wyrobienie 100 kg mąki 73.50 zł, czyli 73 i pół groszy za 1 kg, 19 pomocniczych sił (łącznie z dozorcą rabinatu) zarabia 36 i pół gr, koszta tragarza mąki 1 i pół gr, opał 8 gr, oświetlenie 2 gr, drobne wydatki 5 gr, Kasa chorych 3 gr, deputat dla 7 zorganizowanych robotników 2 gr, wreszcie manko 16 gr. Manko to tłumaczą piekarze w ten sposób, że ze 100 kg mąki wypieka się tylko 93—94 kg mac; ponieważ wszelkie koszta liczone są od wagi mąki, przeto różnica 7 dkg przy 1 kg daje przy cenie ponad 2 zł manko 16 gr. Razem więc kalkulacya powyższa daje kwotę 2.37 i pół zł za 1 kg mac. Z pozostałego zarobku 12 i pół groszy musi jeszcze piekarz opłacać najrozmaitsze podatki, wobec tego zarobek jego nie dochodzi nawet do 5 procent.

Jeślibyśmy przyjęli, że powyższe cyfry odpowiadają rzeczywistości, to przedewszystkiem uderzają nas w tem zestawieniu dwie pozycye: cena 90 gr za 1 kg mąki, pobierana przez kahał i wynagrodzenie zorganizowanych robotników piekarskich. Dochodzą nas wiadomości, że piekarze z miast prowincyonalnych zaopatrują się w mąkę paschalną w tych samych młynach, w których miele zboże kahał krakowski (młyny Abrahamera i Golda) i płacą tam po 68—70 groszy za 1 kg mąki, czyli o 20 groszy taniej, aniżeli kahał bierze od piekarzy krakowskich.

O wysokości wynagrodzenia robotników świadczy fakt, również zapodany przez piekarzy, że wspomnianych 7 robotników może dziennie wypiec 500 kg mąki, czyli zarabia dziennie 367.50 zł, z czego na jednego robotnika wypada 52.50 zł dziennie. Piekarze przyznają, że faktycznie obecnie z powodu mniejszego popytu wypieka się tylko koło 3 i pół worków mąki dziennie.

Powyższe zestawienie podajemy bez komentarzy, pozostawiając publiczności wyrobienie sobie zdania o przyczynach drożyzny mac w Krakowie, a zainteresowanym czynnikom możność wyjaśnienia i krytyki powyższych pozycyi.

Akt oskarżenia wręczony oficerom, obwinionym w związku z rozruchami listopad.

Zgodnie z naszą zapowiedzią odbyło się wczoraj w krakowskim sądzie wojskowym wręczenie aktu oskarżenia oficerom, obwinionym w związku z wypadkami 6 listopada 1923 r. Z pośród 5 obwinionych jawili się przed przewodniczącym rozprawy sędzią sądu wojskowego sądu najwyższego pułk. drem Dąbrowskim gen. Czikel, major Biernacki i por. Skarski; dwaj pozostali, a to kapitan Obiedziński i por. Nowakowski pełnią obecnie służbę w Warszawie, wobec czego doręczenie im aktu oskarżenia nastąpiło drogą służbową. Akt oskarżenia obejmuje kilkadziesiąt stron arkuszowych pisma maszynowego i powołuje do rozprawy około 80 świadków. Obrońcy oskarżonych oficerów zawnioskowali powołanie dalszych kilkudziesięciu świadk. odwodowych. Rozprawa rozpocznie się pod koniec kwietnia br. i potrwa około trzech tygodni. Jak się dowiadujemy, obronę gen. Czikla objął dr Klimecki.

— STATYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI ZA LUTY. Jak się dowiadujemy, w miesiącu lutym br. aresztowała policya w m. Krakowie ogółem 718 osób, w tem 491 mężczyzn, 216 kobiet i 11 nieletnich. Największa liczba aresztowań przypada za kradzieże wszelkiego rodzaju, a następnie za przestępstwa przeciwko moralności. Nadto 417 osób doniesiono do władz z powodu opilstwa.

— ECHA MORDU W PRZEGORZAŁACH. Przed kilku tygodniami krakowski sąd okręgowy odroczył rozprawę przeciw N. Sewerynowi, oskarżonemu o zamordowanie Natalii Koppoldówny na polach nadwiślańskich w Przegorzałach. Rozprawę odroczono celem przesłuchania klasycznego świadka Pietrzykówny, która nie jawiła się na rozprawę i mimo poszukiwań policyi nie została odnaleziona. Jak słychać, wszczęte po odroczeniu procesu dalsze energiczne poszukiwania dotąd pozostały bez rezultatu. Zachodzi podejrzenie, że Pietrzykówna została unieszkodliwiona, lub też zbiegła zagranicę.

— FAŁSZYWY DOSTAWCA. Dnia 15 marca br. aresztowano Leopolda Łaszczewskiego (lat 33), zam przy ul. Zacisze l. 14 za oszustwo popełnione na szkodę rzeźnika Franciszka Zaczka, oficerskiej hartowni i firmy Cerealja. Oszustw dopuścił się Łaszczewski w ten sposób, że pobierał towary na kredyt pod różnymi pozorami i sprzedawał dalej, a pieniądze zatrzymywał dla siebie.

— KRADZIEŻ Z NIEZAMKNIĘTEGO MIESZKANIA. Dnia 15 bm. skradziono z niezamkniętego mieszkania rabina Meilecha Lama przy ul. Wawrzyńca 7 z otwartej szuflady stolika 200 dolarów, 300 złotych i 600 koron czeskich oraz legitymacye na jego nazwisko opiewającą, wraz z porfelem. Kradzieży dokonano w czasie obecności Lama w domu.

— ZWŁOKI NA PARKANIE. Wczoraj rano znalazł patrolujący policyant na ul. Wrzesińskiej zwłoki wisielca, mężczyzny lat około 50, powieszonego na cienkim sznurku na parkanie. Nazwiska wisielca dotąd nie ustalono.

—o—

Radio Klub Tow. w Krakowie

zawiadamia, że **demonstracye radioaparatu** odbywają się w poniedziałki. wtorki, środy i czwartki w lokalu własnym przy ul. Mostowej 6 od 8½ w ecz. Wstęp wolny.

—o—

— KOMISYA LOKALNA ŻFN. W KRAKOWIE, wyraża wszystkim, którzy wzięli udział w zbiórce purimowej na rzecz ŻFN. serdeczne podziękowanie. W szczególności Komisya wyraża pełne uznanie i podziękowanie Tow. Wolfowi Jakóbowi i Spissbachowi Adolfowi, słuchaczom praw za ich ofiarną pracę na rzecz ŻFN.

Za Komisyę ŻFN.

Reiss sekretarz Dr. Laub przewodniczący.

—o—o—

— ŻYD. TOW. GIMNAST. w Krakowie komunikuje: Z powodu zajęcia przez gminę sali gimnastycznej na mace, odbywać się będą ćwiczenia do dnia 7 kwietnia w sali gimnast. Żyd. szkoły ludowej, ul. Brzozowa 3, w następujących dniach i godzinach:

Kurs dzieci we wtorki i czwartki 3—4 pop.

Kurs I. uczenic we wtorki i czwartki 4—5 pop.

Kurs II. uczenic w poniedziałki 3·45—4·30 i czwartki 5—6 pop.

Kurs uczniów w poniedziałki 4·30—5·15 i czwartki 6—7.

Kurs panów w poniedziałki i środy 8—9.

Kurs pań we wtorki i czwartki 8·25—9·25.

—o—o—

— PODCZAS WIELKIEJ REDUTY dnia 28 marca 1925 w salach saskich na rzecz żyd. inwalidów, wdów i sierót woj. będzie do wygrania maszyna do pisania firmy „Diamond" najnowszego systemu.

—o—o—

— KONCERT BRONISŁAWA HUBERMANNA, słynnego naszego artysty, który odbędzie się w niedzielę, 22 bm. w Starym Teatrze, wywołał w Krakowie — jak było do przewidzenia — senzacyjne wprost zainteresowanie. Niektóre kategorye biletów zostały już wyczerpane.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Środa: „Don Juan".
Czwartek: „Don Juan".

BAGATELA

Środa: „Nasi najserdeczniejsi" (premiera).
Czwartek: „Nasi najserdeczniejsi".

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI"

Środa: „Cloclo".
Czwartek: „Cloclo".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Ślubowanie". Obraz osnuty na tle tragedyi Anskiego „Dybuk". W roli głównej wybitni artyści żydowscy.

UCIECHA: „K. K. K." (Kobiety, kobietki i karty). Dramat w 8-miu aktach wytwórni Paramount.

SZTUKA: „Świat i półświatek". Dramat erotyczny w 8-miu aktach z R. Szyncel w roli gł.

REDUTA: „Pająki Paryża". Ostatnia część. Odrębna całość, poprzedzona streszczeniem części I.

WANDA: „Pat i Patachon fotografami". Wesoła komedya w 8-miu aktach. Nadprogramowo „Olimpiada".

NOWOŚCI: „Kobieta przeciw kobiecie". Erotyczny dramat w 8-miu aktach z B. Compson w roli gł.

Z operetki.

„Cloclo", operetka Lehara w 3 aktach (dyrygent p. Wesby).

Są dwa momenty w tej operetce, które udałą charakterystyką muzyczną wychodzą poza zwyczajne granice zmanierowanej zwykle roboty operetkowej, a to pierwsza scena familijna przy stole w II. akcie oraz postać bajecznego nauczyciela muzyki. W pierwszej uchwycono doskonale filisterski ton prowincyonalnego zacisza domowego refrenem o melodyi tzw. kalwaryjskiej, w drugim zaś karykaturę niedorozwiniętego „geniusza" muzycznego, skazanego na wegetacyę. Roi się nadto w partyturze od udałych świeżych szlagierów wiedeńskich, utrzymanych przeważnie w rytmie trzech czwartych, znamionujących pewną i rutynowaną rękę mistrza operetki, nastrojonego w tej nowości na sympatyczną nutę beztroskiego, z lekka zawadyackiego humoru, wykrzesanego z wesołej, w żywem tempie poruszającej się akcyi. Rolę tytułowej nadała p. Czernekówna dużo miłej łobuzeryi, głównie w scenie z „mamą" w I. akcie i w przybranym charakterze porządnej panienki obywatelskiej w II.; w rzadko występującej p. Kramusowej posiada operetka cenną siłę do ról charakterystycznych czego dowód mieliśmy w roli starszej, naiwnej pani (z czerwonemi dessous barchanowemi w ząbki). Dużo werwy wniósł do utworu p. Pilarski iun. jako podtatusiały, bezskuteczny amant, pysznie „uświadamiający" rzekomą córkę i doskonały p. Rewski jako maestro muzyczny, p. Wesołowski w roli prawdziwego amanta składnie dopełniał udałej całości, którą podniosiły bardzo gustowne dekoracye i bogate stroje. Na specjalną pochwałę zasługuje też dobrze przygotowana orkiestra oraz para taneczna pp. Martówna i Ciesielski. Nowość ta ma wszelkie widoki wyjątkowego powodzenia. **ha.**

Z SALI SĄDOWEJ.

Wywiadowcy policyjni przed sądem.

Drugi dzień rozprawy. — Dziś zapadnie wyrok.

Wczoraj w drugim dniu rozprawy przed ławą przysięgłych w krakowskim sądzie okręgowym przeciw b. wywiadowcom policyi Dobrzańskiemu i Waligórskiemu, oraz maszyniście drukarskiemu Geninowi, przesłuchani zostali świadkowie. Najpierw zeznawał poszkodowany Bertig, który zgodnie z aktem oskarżenia przedstawił przebieg rewizyi i konfiskaty dolarów, oraz urzędowanie wywiadowcy Waligórskiego „pod Telegrafem", zakończone zaniechaniem dochodzeń przeciw Bertigowi. Świadek Sperling podał szczegóły towarzyszące rewizyi w jego hotelu przyczem podkreślił, że Dobrzański rewidował Genina bardzo powierzchownie, zaś Bertiga gruntownie obezukał. Dobrzański wszedł do pokoju hotelowego tuż za Bertigem i Geninem, a świadek odniósł wrażenie, że cała ta rewizya jest uplanowana. Zeznania św. Schafnera, który pożyczył 400 dolarów Bertigowi i św. Olpińskiego obciążyły wszystkich oskarżonych.

Rozprawę odroczono do dziś celem przesłuchania kierownika urzędu śledczego kom. Szury. Będzie to ostatni świadek, poczem nastąpią wywody i werdykt.

Akcye bankowe, handlowe i przem.

	Tranzakcye 17 III.	Tranzakcye 16 III.
Polski Bank Przem. I-VII	0·34	0·35
Bank Hipoteczny	—	0·30
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·15	0·16
Powszechny Bank Kred.	0·06	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	12·40
Polskie Tow. Handl.	0·32	0·31—0·32
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
„Farmia" Mag. Jawornicki"	1·00	1·00
Tow. han. Bracia Rolniccy	0·28	—
„Polski Glob"	—	0·30
Żegluga Polska	—	0·12
Zieleniewski I—IV	14·60—14·70	14·40—14·55
H. Cegielski, Poznań	0·57—0·59	0·57—0·58
Parowozy I—V.	0·64—0·67	0·63
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	0·58	0·57
Zakłady amunic. „Pocisk"	1·15—1·25	—
„Górka" fabryka cementu	16·50	—
Sierszańskie Zak. Gór. S.A.	4·45—4·60	4·55
„Popege" Tow. dla prz. gór.	1·65—1·70	1·65
Polska Nafta	0·56	0·57
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	0·25	0·15
„Orkes" T. A.	—	—
„Strag" Przem. drzewny I.	—	—
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Krakow	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	0·57
„Azot" I—IV.	0·30	0·30
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spiryt.	0·95—1·00	0.95
Fabr. cukru w Chodorowie	4·65	0·50—4·65
Cukrownia Chybie I.	—	5·60
A. Piasecki	1·75	1·75
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·53	—
Elektr. w Sieraży I-IV	0·23	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 17 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·17 — bony złote ——— pożyczka złota 840 milionówka —— pożyczka dolarowa 4.50

Czeki: Belgia tranz. 26·26— Holandya tranz. 207·60 Londyn tranz. 2479 Nowy Jork tranz. 517 — Paryż tranz. 2675 Praga tranz 1540— Szwajcarya tranz. 100·60 Wiedeń tranz. 7·293 Włochy tranz. 21·20

Giełda warszawska z dnia 17 b. m. (PAT) **Akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków — — Bank Przemysłowy Lwów 0·35 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 11·25 Puls 0·15——— Wild 0·23——— Cukier Warszawa 3·88 —— — Cegielski 0·58 ——— Ursus 2·00 Parowozy 0·65 —— — Zawiercie 19·00 Żegluga 0·28 Polska nafta 0·— Siła i Światło 0·42 —— Chmielew 0·55 Starachowice 2·27 ——— Pocisk 1·45— Zieleniewski 14·50 Żyrardów 12·20 Chodorów 4·50

Giełda wiedeńska z dnia 17 b. m. (PAT). **Dewizy.** Amsterdam 28550 Zagrzeb . Belgrad 1135 Berlin 16860 Bruksela 3589 Budapeszt 9830 Bukareszt 345 Chrystiania 10580 Kopenhaga 12590 Londyn 3397— Madryt 10050 Medyolan 2884 Nowy Jork 70835 Paryż 3684 Praga 2107 Sofia 512 Sztokholm 19120 Warszawa 13625—13675 Zurych 13675 Dolary 70460 Belgijskie 3530 bułgarskie 450 duńskie 12740 marki niemieckie 16740 angielskie 3379— francuskie 3620 holenderskie 2800 włoskie 2854 jugosłowiańskie 1129 norweskie 1070 polskie 13620—13640 rumuńskie 333 szwedzkie 18860 szwajcarskie 13660 hiszpańskie 9910 czeskie 2084 węgierskie 9780 tureckie ———.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 4·2 renta lutowa 3·8 Losy tureckie 402 — Bodenkredit 232— austr. zakł. kred. 185·5 Koleje austr. 415 Kolej połudn. 84·4 Alpiny 387·3 Zieleniewski 195 — Silesja —— Galicja 1278—— Cieszyn 62 Bank Małopol. 4·1/2 Bank hipot. 8 Portland cement 318 — Nafta 189 — — Browary Lwowskie 123 Fepege 21 —

Zurych, 17. 3 PAT. Paryż 26.65, Londyn 24.81, Nowy Jork 5.18 i pół, Belgia 26.20, Włochy 21.15, Hiszpania 73.65, Holandya 207 i jedna czwarta, Berlin 1.23,3, Wiedeń 73.05, Sztokholm 139 i trzy czwarte, Oslo 79.95, Kopenhaga 94, Sofia 377 i pół, Praga 15.40, Warszawa 99 i trzy czwarte. Budapeszt 0.72, Białogród 832 i pół.

PRZEWODNIK HANDLOWY.

Artykuły apteczne

DROGUERYA
EDMUNDA KURTZA Kraków Wolnica 5
poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach przystępnych.

Artykuły gospod.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 34.
Tel. 4162. Tel 4162.

Firanki

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detailicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

Elektrotechnika

„LUX“
Kraków pl. Dominikański 2
Urządzenia elektr.
Wszelkie naprawy
Sprzedaż materyałów
Porady i kosztorysy bezpłatnie.
Telefon Nr. 3335.

FORTEPIANY

FORTEPIANY PIANINA FISHARMONIE
Skład
HELENA SMOLARSKA
Kraków
Szewska 9. Tel. 4365
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy.
Wybór olbrzymi

FUTRA

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
M. ROTBLUM
UL. FLORYAŃSKA 8.

Galanterya

BAZAR WENECKI
Kraków, Rynek gł. 11
poleca w wielkim wyborze korale, branzoletki, broszki, artykuły podarunkowe hurtownie i częściowo.

Maski

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe. Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21.

Porcelana

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca
H. Statter Kraków
ulica Gr dzka L. 39.

Meble

Meble stylowe luksusowe biurowe, dekoracye wnętrz poleca M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2. Telefon 4136.

Radio

RADJOSWIAT
Kraków, Grodzka 32
Wszystko na składzie po najtańszych cenach.

„UNIWERSUM“ biuro inżynierskie, Kraków, ul. św. Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lamki katodowe i części składowe.

Spedycya

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60. Tel. 4078.

Szkło

Szlifiernia szkła i luster **K. Woroniecki,** Kraków, pl. Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń. szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra

Pierwsza małop. fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków. Grodzka 60, Tel. 4078 i 42:5, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

Szlifierz

SPECYALISTA
szlifierz brzytew dobiera fachowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5—7 zł. **J. MYSZKOWSKI**
Kraków, Dietlowska L. 46

Węgle

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo
POLSKA SP. WĘGLOWA,
ul. Andrzeja Potockiego 3
Tel. 4075. Tel. 4075.

Złoto, srebro

Wielki wybór!
Zegarki, brylanty, perły, i wyroby srebrne najtaniej poleca:
GOLDSTEIN i GRÜNBERG
Kraków, ul. Bożego Ciała róg Dietla 4

REKLAMA dźwignią :: handlu ::

Propozycya nadzwyczajna! :: Wiedza dla wszystkich!

Wobec braku gotówki i wielkiego zapasu książek na składzie, dołączamy do każdej zamówionej książki drugą ciekawą i pożyteczną książkę darmo. Zamiast jednej — dwie, dwuch — cztery itd.

SZYLLER- SZKOLNIK: Najpewniejszy sposób poznania siebie i innych. Chiromancya, fizyognomia, astrologia. Księga popularna dostępna dla wszystkich. Dla człowieka obznajomionego z jej treścią niema żadnych tajemnic. Z portretem autora i z wielu ilustracyami w tekście . . . . . 4'—

DR. RADWAN- PRAGŁOWSKI: „Powodzenie“ jak za pomocą autosuggestyi, techniki emocyonalnej i psychoanalizy dopiąć powodzenia w życiu . 1'20

SZYLLER- SZKOLNIK: Hypnotyzm, suggestya, telepatya. Zawiera 98 rozdz. 1)historya hypnotyzmu, 2) jakim powinien być hypnotyzer, 3) jakie winno być medyum, 4) magnetyczny, rozwój oczu, 5) autosuggestya, 6) wpływ hypnotyzera na medyum, 7) uśpienie medyum, 8) obudzenie, 9) suggestya podczas snu, 10) sugestya na jawie, 11) odgadywanie myśli, 12) wyszukiwanie przedmiotów ukrytych, 13) odgadywanie z zamkniętemi oczyma, 14) Zwycięstwo myśli, 15) Powodzenie w miłości, 16) Leczenie autosuggestyi . . . . 7'—

Z. J. K. R.: „Tajemnice i zagadnienia czarnej magji spirytyzmu, hypnotyzmu i magnetyzmu. Wielka księga zbiorowa z mnóstwem ilustracyi. . . 4'—

ST. WOTOWSKI: „Tajemnice życia i śmierci“. Praca naukowa obejmująca całokształt wiedzy okultystycznej i odsłaniająca rąbek życia pozagrobowego. W siedmiu rozdziałach. . . . . . 1'—

W. POPULAR: „Ciekawe opowiadania ze świata pozagrobowego“. O duchach i czarach ze zdarzeń prawdziwych. . . . . . . —'50

DR. RADWAN PRAGŁOWSKI† „Spotęgowanie woli“, Najnowsze metody suggestyi. Rozwój zdolności talentu. Usuwanie strachu i złych przyzwyczajeń. Całość 4 tomiki razem . . . . . . 1'—

PR. SZMURŁO: „Świat nadzmysłowy“. Treść: medyumizm, nadwrażliwość, jasnowidzenie, psychometrya, spotęgowanie wrażliwość, fakiryzm i hypnoza 1'—

SZYLLER- SZKOLNIK „Astrologia“ zapomocą której łatwo określić charakter, zalety, wady bez specyalnych wiadomości i trudu zestawić horoskop dla wszystkich . . . . 1'—

MISS CHASSE: „Wielki ilustrowany sennik egipski“. Wykłady snów, 90 ilustracyi, 36 rycin, kabały, oznaczenia dni feralnych i szczęśliwych. Opisanie własności 7 planet, kartemancya, wróżenie z kart i choromancya. Wróżenie z ręki, wróżenie z twarzy i czoła . . . . 3'—

BOSKO, CZARNOKSIĘŻNIK: Tysiące sztuk czarodziejskich. Tajemnice magii. Zbiór najciekawszych sztuk . . . . 2'—

SZYLLER- SZKOLNIK: Co każdy młodzieniec wiedzieć powinien, jak poznać przyszłą żonę 1'—

SENNIK EGIPSKO-ARABSKI Z PLANETAMI: Nowe wydanie 1921 r. Ułożony podług najdawniejszych, a dotąd nieznanych obliczeń egipskich i perskich . . . . 1'—

KARTY I KABAŁY DO WRÓŻENIA: 36 ilustrowanych kart do wróżenia i kabały . . 1'—

CHEŁMNO: Wyrocznia, czyli sposób otrzymania odpowiedzi na różne pytania . . . . —'50

SZYLLER- SZKOLNIK: Co każda panna wiedzieć powinna, jak poznać przyszłego męża . 1'—

DR. ST. BREYER. „Najnowszy obszerny lekarz domowy“. Przyczyny, objawy i leczenie wszystkich chorób. W 2 częściach. Duża księga z mnóstwem ilustracyi. Tysiące różnych porad i wskazówek na różne choroby . . . . 5'—

DR. C. MUELLER: „Najnowszy lekarz domowy“, najbogatszy zbiór udoskonalonych starych i nowych środków domowych i rodzajów przyrodo-leczniczych na wszelkie choroby, 550 cennych porad z ilustracyami . . . . 1'50

DR. PR. EMIL WYROBEK: „Choroby weneryczne“ sposoby leczenia i zapobiegania. Wielka księga z mnóstwem ilustracyi . . . . . 5'—

DR. BRAUN: Samogwałt u mężczyzn i kobiet, Jego skutki, środki wyleczenia. Praktyczne wskazówki, podręcznik dla rodziców i opiekunów . . 1'—

DR. JODELOWITZ: Poradnik lekarski dla mężczyzn i kobiet, choroby weneryczne, jak zapobiegać i leczyć . . . . 1'—

DR. TANGEY: Zboczenia płciowe . . 1'50

DR. TADEUSZ MOGNICKI: Jak ochraniać zdrowie małych dzieci. Pielęgnacya i karmienie niemowląt. Drogocenny poradnik dla młodych matek 3'—

L. ZALEWSKI: „Weterynarz wiejski“. Poradnik leczniczy zwierząt domowych . . . . 2'—

H. PEDENKOWSKA: Zdrowa, hygieniczna i oszczędna kuchnia. Najlepszy prezent dla młodych gospodyń. Tysiące najnowszych sposobów gotowania smacznych, zdrowych i oszczędnych obiadów, pieczenie, legumin, ciast, mazurków, bułek, tortów, smażenie konfitur, soków, marmelad, sporządzenie kompotów, lodów, wódek, napojów chłodzących . 3'—

„JAK BYĆ PIĘKNĄ“ 25 cennych porad i wskazówek dla kobiety . . . . . . —'50

„NAJNOWSZA KUCHNIA DOMOWA“ zawierająca łatwe wskazówki w gotowaniu i przyrządzaniu używanych potraw mięsnych i rybich itp. . 2'—

WIELKI ZBIÓR POWINSZOWAŃ NA WSZYSTKIE OKOLICZNOŚCI z dodatkiem wierszy do imienników i na karty pocztowe ilustr. . . . 1'—

ZŁOTE OGNIWA MIŁOŚCI, ŁĄCZĄCE SERCA KOCHAJĄCE. Tajemna korespondencya miłosna. Czar miłości, ciekawa książka o miłości 2 tomy razem . . . . 3'—

J. WRÓBLEWSKI: Hańba Pani W. opowieść koszmarna, nadzwyczajne przygody młodej mężatki z mnóstwem ciekawych ilustracyi . . . 2'50

NOWY FLIRT SALONOWY. Zabawa towarzyska 43 karty w pudełku . . . . . 1'—

J. KAZIMIERSKI: Jak Wojciech Grzęda z Oślej Wólki do sejmu posłował, satyra polityczna . —'50

JULIA PIASECKA: Obowiązek. Powieść dla starszej młodzieży niezmiernie ciekawej treści w 12 rozdziałach w ładnej i mocnej oprawie. Na młodego czytelnika wywiera głębokie i czarujące wrażenie, rozwija umysł i uszlachetnia duszę . . . 2'50

JOHN HABERTON: „Dzieci Heleny“ powieść dla młodzieży, w pięknej oprawie, ilustrowane, 200 stron tekstu. Treść nadzwyczaj ciekawa. Dzieło to pełne humoru budzi w młodym czytelniku dążenia do wszystkiego co wzniosłe, szlachetne i piękne 2'50

MIŁA NIESPODZIANKA DLA DZIECI, 50 tomików najpiękniejszych bajeczek i powiastek dla dzieci. Wszystkie ilustrowane przez najwybitniejszych autorów. Tworzące bogatą biblj. dla dzieci . . 5'—

„PANI DULSKA, JEJ KOTKA I PIESEK“ cudowne opowiadanie z 16 pięknemi ilustracyami —'50

Zamówienia na sumę mniej niż 3 Złote nie wykonywamy. Wysyłamy po otrzymaniu gotówki lub za zaliczką poczt. po otrzymaniu 1 Złotego na wydatki pocztowe.

Warszawa. Wydawnictwo „SWIT“, Piękna 27.

Drobne ogłoszenia

Pokój z kuchnią z komfortem w Dz. VI. zamienię na takiesame lub 1 duży pokój, ew. odstąpię bez zamiany. Zgłoszenia pod „I. A.“ do Adm. N. Dz.

Stolarz bardzo zdolny odnawia i przerabia meble oraz sklepy. Przyjmuje również wszelkie roboty w zakres stolarstwa wchodzące. Ceny konkurencyjne Köllner, Senatorska 4 255

Buchalter-Bilansista samodzielny korespondent polski-niemiecki z 7 letnią praktyką szuka odpowiedniej posady. Łaskawy zgłosz. pod „Kaen“ do Adm. N. Dz

Studentka filozof. obejmie posadę nauczycielki na prowincyi. Menkes, Franciszkańska 20, Przemyśl dla „W.“

Poszukuje się lokalu za czynszem miesięcznym Dzielnica obojętna. Zgłoszenia listowne do klubu „Radio“ Mostowa 6

KABARET

Od 12-go marca br. zupełnie nowy program

W KAWIARNI „CITY“

przy ulicy Gertrudy (wejście od plant)

WSTĘP WOLNY.

Początek o godzinie 8 wieczór.

Proszki dla dorosłych A.K. zwane „KOWALSKINA“ usuwają BÓL GŁOWY
Wyrob. Lab. Chem. farm. Ap. KOWALSKI

Szukam mieszkania

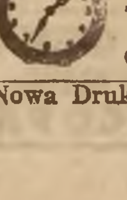
z 2 lub 3 pokoi, kuchni z komfortem za odstępnem lub czynszem kilkuletnim. Łask. zgłoszenia z dokładnem podaniem warunków pod „Erel“ do Administracyi N. Dz. 623

Miary (calówki) drewniane

składane, pierwszorzędne wykonanie poleca po uruchomieniu fabryki pod kierunkiem fachowców zagranicznych

Polska Fabryka Miar
Sp. z ogr. odp.
Warszawa, Burakowska 9.
Zarząd i biuro sprzedaży:
Warszawa, Próżna 5. Tel. 190-11.
Cenniki i wzory na żądanie.
Rejonowi zastępcy poszukiwani.

Oddajcie swe zegarki, zegary wszelkiego rodzaju do sumiennej naprawy

jedynie do firmy
LEON BRÜLL Kraków, Starowiślna 29
Tamże wielki wybór nowych zegarów oraz biżuteryi.
626 **Ceny na-er przystępne.**

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odp. Dawid Laser. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7